

Atskaite par dalību COPA-COGECA un EK darba grupā

Lauku attīstība

14.-15. februārī 2017., Briselē

1. Apgabali ar dabas vai citiem specifiskiem ierobežojumiem (ADSI)

Novembrī COPA-COGECA rīkoja semināru par Apgabaliem ar dabas vai citiem specifiskiem ierobežojumiem (ADSI) un šī pasākuma ieviešanas gaitu dažādās valstīs.

Zviedrija ir ieviesusi jaunas teritorijas, bet vēl aizvien notiek iekšēja diskusija, jo ir neapmierinātība ar teritoriju noteikšanu.

Ziemeļīrijā, bija problēmas ar ieviešanu, jo valsts nebija izmantojusi visas regulas dotās iespējas, tāpēc seminārs un tajā gūtā informācija ļoti noderēja. Ziemeļīrijā, gan saistībā ar Brexit ir lēmums, ka jaunās ADSI teritorijas neievieš, izmaksās vēl tikai 2018. gadā maksājumu, bet pēc tam nebūs šis atbalsts zemniekiem vairs pieejams.

Vairākām dalībvalstīm ir problēma, ka LAP budžetā nepietiek naudas šim pasākumam līdz perioda beigām.

2. Vienkāršošana

Ir notikušas jau 3 pašreizējās KLP vienkāršošanas kārtas. Pēdējā ceturktā vienkāršošana tika izziņota decembrī (2015. gada) un vairāk fokusējas uz zaļināšanu, tā sastāv no 15 priekšlikumiem. 2016. gada decembrī un janvārī notika šo izmaiņu sabiedriskā apspriešana. Bija komentāri no 205 organizācijām, no kurām 60 pieprasīja AAL lietojuma aizliegumu. Šīs izmaiņas, ja tiks akceptētas, būs spēkā no 2018. gada.

3. Informācija par Lauku attīstības pasākumu ieviešanu dažādās dalībvalstīs.

Francija. Ieviešana ir bijusi liela izgāšanās, jo ļoti liela maksājumu kavēšanās. Izmantoja iespēju maksimālajai nacionālajai piemaksai. Bija liels pieprasījums pēc bioloģiskajiem maksājumiem, var rasties problēmas ar finansējumu pēdējiem šī perioda gadiem. Kad ieviesa RD bija 22 maksājumu aģentūras, tagad ir 12, dēļ reorganizācijas ir liela maksājumu kavēšanās. Investīciju pasākumus ir grūti ieviest. Galvenokārt budžets aiziet uz ADSI un agrovides maksājumiem.

Itālija - ir nacionāla RD programma un reģionālās. Konsultāciju sistēmu maksā no struktūrfondiem, ne no lauku naudas. Daudz jaunie iesaistās sektorā, bet viņi nesaņem atbalstu.

Dānijā - tiešmaksājumi tika izmaksāti ļoti ātri 90% līdz 15decembrim, bet ar LAP pasākumiem ir lielas problēmas, ļoti kavējas. Galvenais iemesls ir tas, ka maksājumu aģentūra ir pārvietota prom no Kopenhāgenas uz laukiem un tas ļoti apgrūtina šobrīd procesu. Pricējas, ka ir ieviesta standartu izmaksu sistēma investīciju pasākumiem. Pagājušo gadu pirmo reizi to izmantoja attiecībā uz investīcijām cūku fermās. Zemniekiem tas darbu ļoti atviegloja, jo vairs nebija jātaisa iepirkumi. Uz šo "vienkāršošanu" liek lielas cerības, kaut administrējošām aģentūrām ir bijis jāiegulda liels darbs, lai šo sistēmu izveidotu. Arī Zviedrijā izmantoja standarta izmaksu sistēmu un tā labi strādāja.

Portugāle. Tiešmaksājumi ir visi izmaksāti, arī LAP labi apsaimniekojas. Problēma ir 60 dienās maksājumu aģentūrai sniegt atbildes pretendentiem. Agrovidē trūkst nauda, ir ļoti liels pieprasījums, jo pasākumi ir ļoti labi sagatavoti, tāpēc interesanti zemniekiem. Attiecībā uz

konsultāciju dienestu ir problēmas, jo nav pietiekama nauda, problēmas ar iepirkumu šim pasākumam un līgumiem.

Ungārija. Kavējas maksājumi, jo ir aģentūras reorganizācija.

4. Diskusija par nākotnes KLP

Šī ir pirmā reize, kad mēs uzsākam diskusiju par nākotnes KLP nezinot budžetu un esot sliktā tirgus situācijā!

Ir skaidrs, ka kopīgais ES budžets būs mazāks, bet ir jautājums, kuras ES budžeta daļas tas ietekmes un kāda būs KLP. Nav runa tikai par budžetu, ir runa arī par finanšu instrumentiem (kam nevajadzētu aizvietot grantus, bet tikai papildināt). Kā EFSI līdzdarbosies (Junkera plāna investīcijas infrastruktūrai) un ko tas dos mūsu sektoram. Riska menedžments ir vēl viena joma, kam jaunajai politikai ir jāpieskaras. Klimata riski palielinās, bet šobrīd ir jāsaprot, kurš pīlārs ir īstais, lai risinātu ar klimatu saistītos jautājumus un vai obligāti, vai brīvprātīgi.

Jaunajiem ir jādomā kompleksāki pasākumi, kas nodrošina palīdzību ilgākā laika periodā.

5. Diskusijas par KLP šobrīd iekļauj šādu kritiku esošajai politikai:

Tiešmaksājumu sadale (gan valstu iekšienē, gan ES līmenī)

- Zaiņināšanas sarežģītība un zemā efektivitāte
- Nepietiekama saimniecību spēja atkopties pēc krīzēm un pielāgoties
- nav pietiekami labi apstākļi, kas veicinātu jauno zemnieku attīstību;
- Kopīgā lauku teritoriju infrastruktūra nav pietiekami laba (ieskaitot internetu);
- Ir jāņem vērā strukturālā dažādība;
- Nepietiekama uzmanība sabiedrības gaidām (ainava utt);
- Nepietiekama pielāgošanās un reaģētspēja klimata izmaiņām;
- resursu menedžments (augsnē, ūdens, ģenētiskie resursi);
- Sarežģīta un birokrātiska administrēšana un kontrole;
- politika nav orientēta uz sasniedzamo rezultātu;
- Nav pietiekami laba lauksaimnieku un lauku teritoriju sadarbība;
- Nepietiekama dažādu fondu papildinoša ietekme uz lauku teritorijām.

Tuvākās aktivitātes – līdz maijam publiskā aptauja par to kādu sabiedrība vēlas KLP pēc 2020 gada. Balstoties uz aptauju 7. jūlijā konference, kurā prezentēs sabiedriskās aptaujas rezultātus.

Par sarunām, kas šobrīd notiek iekšēji EK nerunās, ir jāgaida kad EK nāks klajā ar oficiāliem priekšlikumiem (2018 gads).

6. Korkas deklarācija

Dokuments ir izsūtīts uz konsultāciju dalīborganizācijām un ir divas nedēļas ir laiks reaģēt uz sagatavoto dokumentu. Runājot par lauksaimniecības ilgtspējību, ir svarīgi, lai ir atbilstoša infrastruktūra, kas palīdz zemniekiem pārstrādāt un tirgot savu produkciju, ja būs atbilstoša infrastruktūra, tad zemnieki varēs gan ar tūrismu nodarboties, gan pievienot vērtību saviem produktiem. Dokumentā trūkst punkta par atbalstu MLA teritorijām.

7. Lauku attīstības nākotne. Thomas Dax

Viedoklis diskusijai par Lauku politikas reformu:

- **Iespēja 1: Sectoral Retrenchment** – fokus uz KLP mērķiem un iekšēju koherenci
- **Iespēja 2: Enhanced Status Quo** – esošā ietvara turpināšana veicot vieglas korekcijas/izmaiņas
- **Iespēja 3: Teritorizēts pilārs II (Territorialised Pillar 2)** – orientācija un integrētu teritoriālu pieeju;
- **Iespēja 4: Multi** – fondu teritoriāli (**Multi-Fund Territorial**) – uzdevumu sadale starp lauku, reģionālo un sociālo politiku
- **Iespēja 5: Lauku Kohēzijas politika** – jauns koncepts kas vērsts uz lauku teritoriju un iedzīvotāju vajadzībām

8. Riska menedžments Lauku attīstībā. (Christian Vincentini, Timo Weinbrenner, DG Agri)

Šobrīd situācija tāda, ka 1,8% no kopīgā LAP budžeta ES ir atvēlēts šim pasākumam. Un šis pasākums ir ieviests 12 valstīs, kur lielākā daļa Itālijā un Francijā.

Gaidāmās izmaiņas Omnibus regulā – ieviests sektorāls ienākumu stabilizēšanas instruments. Noņemta robeža no 30% un 20% ienākumu zudumam. Indikatori izstrādāti, lai aprēķinātu ienākumu zudumu.

9. Finanšu instrumenti

Mērķis ir palielināt finanšu pieejamību investīciju veikšanai valstīs, kur ir nepietiekams finanšu institūciju atbalsts un vajag paātrināt investīciju pasākumu ieviešanu.

Pašreizējais statuss:

- Aizdevumu fonds Igaunijā un Vācijā (Mecklenburg-Vorpommern) (44€mljn.)
 - Garantiju fonds Francijas divos reģionos (16 million €)

Šogad procesā:

- Aizdevumu fonds Rumānijā, Itālijā divos reģionos [> 100 million €].
- Itālijā makro reģiona garantiju fonds
- Konsultācijas ar Slovēniju, Bulgāriju un Īriju

LAP modifikācijas Igaunijā, Itālijā, Francijā un Nīderlandē.

Pašreizējā situācija Lauku attīstības fonda ieviešanā

No kopējā LAP 2014-2020 budžeta ir vidēji 14% izmantota. Ir tādas valstis, kā Īrija, kur jau izmantots 30% no budžeta un ir valstis, kur tikai zem 10 % (Polija, Ungārija). Latvija ir izmantojusi 20% no pieejamā budžeta. Visās programmās ir redzams straujš pieaugums, paātrinājums izmantošanā. Visvairāk izmantots no prioritātes 4 (biodaudzveidība) ap 22,7 %.

Konkurētspējas mērķiem tikai 4-9 % no budžeta.

No citiem fondiem ļoti minimāli ieguldījumi nonāk lauku teritorijās no ESF un Kohēzijas fondiem tikai 0.4-0,6 % nonāk lauku teritorijās. Tā nav tikai Eiropas politikas problēma, bet arī nacionālo politiku, jo šajā periodā, piemēram, bija iespēja visos fondos izmantot Leeder pieeju, bet lielākoties tas nav izmantots.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

10. Secinājumi pētījumam par darba vietām un KLP. (Bernd Schuh – ÖIR, Mauro Vigani CCRI)

Pirmais pīlārs nedodot pozitīvu ietekmi uz nodarbinātību, bet tikai palīdz noturēt darbiniekus. Maksājumu atdalīšana no ražošanas dod negatīvu ietekmi, jo tirgus orientācija noved pie darba vietu zuduma. Otrais pīlārs vairāk dod pozitīvu piensumu nodarbinātībai, bet arī minimāli. Tai pašā laikā attiecībā uz I pīlāru nav pietiekoši salīdzinošas informācijas, jo tā nav jāapkopo.

Kā 1 pīlāra efektivitāti uzlabot? - Palielināt maksājumus! Samazinoties maksājumiem, samazinās darba vietas.

Maira Dzelzkalēja-Burmistre

Paraksts

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai